

Þjóðvangur

thomas skinnemoen og anders bjørneseth
diplomoppgave

kritikk av konkurranseprogram

the competition project is like an offering to architecture

Louis I. Kahn

kritikk

premisser

Gjennom arbeidet vårt er vi til stadighet blitt påminnet viktigheten av det å fristille seg fra - og forholde seg kritisk til det utdelte konkurranseprogrammet. Det synes å være en tendens at akademiske autoriteter utvikler en generell mistillit til prosessene som har som formål å utarbeide konkurranseprogram for konkurranser.

Den åpenbare faren ved å stille seg for kritisk til et konkurranseprogram er at man misforstår sentrale deler av oppgavestillingen, enten med tanke på brukergitte behov, gestaltning eller stedlig identitet. I tilfeller der man uten ydmykhet også arbeider med ukjente urbane og kulturelle premisser er faren stor for at man beveger seg ut i formgivers moralisme og/eller plumpe pastisjer.

Den første problemstillingen som umiddelbart tvinger seg frem i lesningen av programmet er misforholdet mellom en ønsket visuell verdighet, bymessig karakter og åpenhet overfor publikum, stilt opp mot programmets beskjedne mengde sosiale oppholdssoner og strenge krav knyttet til sikkerhet. Ved første gangs resonnement kan programmet i dette tilfellet fremstå lite reflektert og gjerrig. På den annen side kan man spørre seg om ikke tanken om et demokratisk tempel som det nye urbane origo er en avsporing fra alltingets mer pragmatiske behov for nye kontor- og møteromsfasiliteter.

I konkurransen valgte vi å øke de sosiale oppholdssonene noe, men den største innsatsen ble likevel lagt i arbeidet med å utvikle sambruk mellom programgitte funksjoner i den hensikt å åpne opp ellers lukkede arealer.

åpenhet

I en tid der en stadig økende del av samfunnet bygges ned av kriminalitetsforhindrende arkitektur og sikkerhetsbarrierer, er det forfriskende at Island inviterer til en åpen internasjonal konkurranse uten krav til hverken kompetanse eller klarering. Man kan likevel kritisere programmet for ikke å gå langt nok, men dette virker i større grad som et resultat av dårlig økonomi enn manglende demokratisk inkludering. I det akademiske arbeidet som følger innleveringen av konkurransen må man kunne forutsette et noe rausere økonomisk rammeverk, og på den måten komme ajour med de uttalte intensjonene om åpenhet.

Uavhengig av sympatiske ambisjoner om åpenhet kommer man ikke utenom behovet for en viss sikkerhet. Overordnet gjenspeiles dette i et mer eller mindre tydelig skille mellom byggets sikre og åpne soner. På et sekundært nivå stiller det også krav til hver enkelt arbeidsplass. I motsetning til de fleksible kontor plassene for den administrative delen av bygget, står arealene tilhørende alltingsmedlemmene oppført til utelukkende å bestå av cellekontor. Dette på samme tid som arealene har krav om fleksibilitet, og skal være mulig å tilpasse etter den rådende partifordelingen blant medlemmene.

Det er lett å forstå at alltingsrepresentanter har behov for å kunne låse inn saksdokumenter, føre private samtaler, osv. Dette er betingelser som lett lar seg innfri gjennom bruk av cellekontor. Likevel vil man finne økt fleksibilitet, større sosiale oppholdssoner og bedre partidynamikk som klare fordeler ved en friere løsning. I arbeidet med diplomoppgaven har det derfor vært viktig å foreslå en alternativ modell som i større grad tilfredsstiller samtlige hensyn.

fleksibilitet

Det vil alltid være mulig å spare plass ved å slå sammen rom som i programmet står oppført som separate enheter. Dette kan umulig fremholdes som en kritikk av konkurransens forutsetninger, men heller som en programmatisk nødvendighet, som sågar øker handlingsrommet arkitekten har til å selvavgjøre hvilke rom som best lar seg kombinere.

Mer kritikkverdig er det kan hende at oppgavestillerne har satt brutto/nettofaktor til å være beskjedne 30 prosentpoeng. I tillegg til å stå for alt av vegg, trapp, heis, gang og tekniske arealer, er det også satt til å romme vaskefasiliteter og toaletter for både arbeidsplassene og møteromsdelen. Som vanskeligstillende omstendigheter i dette regnskapet kan man legge til de steds- og programspesifikke utfordringene knyttet til forbindelser med andre naboer. Ikke bare skal det nye alltingsbygget koble seg til de andre husene i kvartalet, det skal ifølge programmet også gestalte en tett urban og ærverdig karakter som bygger seg høyt opp mot hjørnet på tomta. Uavhengig av om dette er et riktig formgrep, så ligger det omtalte hjørnet på diametralt motsatt kant av kvartalet i forhold til det gamle Alltinget. Sett i lys av ønsket om et prosjekt som bygger seg høyt ut mot gata, men samtidig skal kretse innom, og samle alle de andre funksjonene opp mot det gamle alltinget, fremstår det strenge kravet om effektivitet som ganske urimelig.

plassering

I arbeidet med konkurranseforslaget tok vi i stor grad den angitte tomtens stedlige og juridiske begrensninger for gitt. Tomten virker som et logisk sted å plassere en slik institusjon - sentralt i det historiske bybildet mellom rådhuset og den eksisterende alltingsssalen. Tanken om et mangfoldig, men sammenbundet alltingskvartal er dessuten sterk, og i det akademiske arbeidet er nettopp denne karakteren noe vi har ønsket å forsterke ytterligere.

I en by som Reykjavik er det stor variasjon i typologi og byggehøyde; mindre trehus og større bygårder står side om side, og avstanden ut til bilvei varierer dramatisk. Konkurransesprogrammets smått schizofrene ønske om å oppnå statlig verdighet uten å bryte noen normer for vanlig bygårdsbebyggelse kan umiddelbart virke begrensende. Det er kanskje på dette punktet at konkurransearbeidet og den akademiske oppgaven har sin største avstand. Det innleverte diplomarbeidet opparbeider seg en særlig karakter gjennom bruk av kjente modernistiske grep, der bygningsmassen hverken forholder seg til byggegrensen eller den angitte byggehøyden på 20 meter.

kontakt

anders olivarius bjørneseth
andersolivarius@gmail.com
+47 48186342

thomas skinnemoen
thomas.skinnemoen@gmail.com
+47 47376596

